

การพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Development of Curriculum Integrating Local Learning Content
into Thai Language Course for Class Level 3 Students
in Suratthani Province

ฤทัยรักษ์ รักบางแหลม (Ruethairak Rakbanglarm)*
สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์ (Dr.Sutasini Bunyapitak)**
สุริยา เหมตะศิลป์ (Dr.Suriya hemtasilpa)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพัฒนากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ในการทดลองเพื่อหาคุณภาพหลักสูตรนั้นได้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) จำนวน 36 คน เป็นเวลา 28 คาบ คาบละ 60 นาที

ผลการศึกษาพบว่า องค์ความรู้ท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เหมาะสมในการนำมาจัดให้ผู้เรียนได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมและสังคม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

-
- * มหาวิทยาลัย หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ
 - ** อาจารย์ภาควิชาประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 - *** อาจารย์ภาควิชาประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น เอกลักษณ์
ของท้องถิ่น และบุคคลสำคัญของท้องถิ่น กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 2) สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3) ทักษะ/กระบวนการ/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502)
ที่พัฒนาขึ้นจากกรอบสาระท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ประกอบด้วย 1)
หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) คำอธิบายรายวิชา 4) แนวการจัดการเรียนรู้
ตามสภาพจริง 5) แนวการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 6) หน่วยการเรียนรู้ 7) แผนการ
จัดการเรียนรู้ ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการ
เรียนรู้ที่ 1 รู้จักชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เข้าถึงอาชีพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัฒนธรรมท้องถิ่น
ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ในด้านปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการของหลักสูตร พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าเฉลี่ยของความ
คิดเห็น 3.5 ขึ้นไป ถือว่าด้านปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการของหลักสูตร ทุกรายการมี
ประสิทธิภาพเพียงพอ และผลการประเมินผลผลิต พบว่า หลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่น ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/82.78 ค่าเฉลี่ยของคะแนน
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นหลังการใช้หลักสูตร
สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

This research and development was carried out in four stages. The first stage dealt with analyzing fundamental data in order to acquire essential information for formulating local learning content frame. The second stage involved developing local learning content frame and Thai language learning content frame for Class Level 3 in Suratthani Province to serve as a guideline for developing local learning content curriculum. The third stage dealt with constructing and trying out the curriculum. The fourth stage involved evaluating and improving the local curriculum. The tryout was made with 36 Mathayomsueksa 3 students at Ban Angthong School (Wan Khroo 2502) with a time span of 38 periods, 60 minutes for each period.

The findings of the study reveal that appropriate local knowledge provided to the learners includes geographical, environmental and social conditions, development of local history, local natural and cultural heritages, folk wisdom and local technology, local identity and local personalities. Components of local learning substances and Thai language learning substances frames for Class Level 3 include (1) class level learning standard, (2) local learning substances, (3) skills/procedures, and desirable attributes. The curriculum integrating local learning substances with Thai language learning substances consists of (1) curriculum rationale, (2) curriculum objectives, (3) course description, (4) authentic learning , (5) measurement and authentic assessment, (6) learning units, and (7) learning provision plans. The developed curriculum consists of 3 learning units, i.e. Learning Unit 1 deals with knowing the community, Learning Unit 2 focuses on accessing occupation and Learning Unit 3 emphasizes local culture.

The evaluation of the integrated curriculum in terms of input and process reveal an average mean score of higher than 3.5 of the scale 1-5, indicating an efficiency of all items in the input factor and process factor. The findings of the experiment reveal that the integrating local learning substances into Thai language learning substances registers has efficiency scores of 83.80/82.78. After the experiment of the integrated curriculum with the students, there is a significantly higher score of knowledge and understanding of local background at a significant level of .05.

คำสำคัญ

หลักสูตรท้องถิ่น, สารการเรียนรู้ท้องถิ่น, หลักสูตรบูรณาการ, กรอบสารการเรียนรู้ท้องถิ่น

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 15 - 17) กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ในการจัดทำสาระของหลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อพิจารณาหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546:21) กล่าวไว้ ผู้สอนต้องจัด

ในลักษณะเชิงบูรณาการ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติของภาษาไทย การบูรณาการมีหลายวิธีอาจทำได้ตามความสะดวกและความเหมาะสม ในการจัดหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หากมีการจัดในเชิงบูรณาการก็จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้ครอบคลุมทักษะต่างๆ มากยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงเป็นการพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นตนเองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรจึงเกิดขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและศึกษาองค์ความรู้ที่มีท้องถิ่นในด้านต่างๆ รวมทั้งการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ สังเคราะห์มาเป็นกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นของจังหวัดสุราษฎร์ธานีสำหรับพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อพัฒนากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อสร้างและทดลองใช้หลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสร้างจากกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และ 2
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาสำรวจองค์ความรู้ท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ นักวิชาการท้องถิ่น จำนวน 10 คน ผู้รู้ในท้องถิ่น จำนวน 15 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ

เจาะจง ใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับสร้างกรอบความคิดเบื้องต้นของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 3 กับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ได้ โดยการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของนักวิชาการท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่น รวมทั้งครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อกำหนดเป็นกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 2) สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3) ทักษะ/กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและทดลองใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

โดยใช้ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) โดยในขั้นตอนนี้จะมีวิธีการศึกษา 2 ขั้นตอนด้วยกันคือ การดำเนินการสร้างหลักสูตร และการทดลองใช้หลักสูตร

1. การดำเนินการสร้างหลักสูตร

ดำเนินการโดยมีการร่างหลักสูตรร่วมกันระหว่าง ครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาไทย จำนวน 10 คน และตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ใช้แบบประเมินโครงสร้างหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นแบบสอบถามชนิด มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตรการส่วนประมาณค่า 3 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร โดยการหาคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร โดยการประยุกต์ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence = IOC)

2. การทดลองใช้หลักสูตร

การศึกษานำร่อง

ผู้วิจัยเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-2 สำหรับทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) จำนวน 34 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทดลองสอนกับนักเรียนโรงเรียนวัดกุฎเขาทอง จำนวน 40 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ให้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม สุ่มนักเรียน 1 ห้องจาก

นักเรียน 2 ห้อง เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรในด้าน การจัดการเรียนการสอน และระยะเวลาที่ใช้ เป็นต้น ผู้สอนในชั้นของการศึกษานำร่องประกอบด้วยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย

2.2 การทดลองเพื่อหาคุณภาพหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการนำหลักสูตรไปใช้จริง จะทดลองใช้หลักสูตรทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการทดลอง 28 ชั่วโมง ทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) 1 ห้องเรียน จำนวน 36 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการศึกษานำร่อง การทดลองใช้หลักสูตรในขั้นตอนนี้จะเป็นการทดลองเพื่อคุณภาพของหลักสูตรดังนี้

- 1) การทดลองหาประสิทธิภาพของหลักสูตรทั้งในระหว่างการเรียนการสอนและสิ้นสุดการเรียนการสอน ใช้เกณฑ์ 80/80
- 2) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเชิงบูรณาการ โดยการใช้การทดสอบที่ ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการทดสอบวัดความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าของท้องถิ่นก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเชิงบูรณาการ โดยการใช้การทดสอบที่ ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) ในด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตร ในด้านปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการจะประเมินโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 10 คน ผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) จำนวน 25 คน และวิทยากรท้องถิ่น จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนและหาค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อ ข้อคำถามใดที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น 3.5 ขึ้นไป ถือว่าปัจจัยเบื้องต้นหรือกระบวนการของหลักสูตรรายการนั้นมีประสิทธิภาพเพียงพอไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข ส่วนด้านผลผลิตของหลักสูตรพิจารณาจากผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรในขั้นตอนที่ 3

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำประเด็นค้นพบ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานีสำหรับพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้องค์ความรู้ประเด็นใหญ่ในด้าน 1) สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมและสังคม 2) พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 3) มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น 5) เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และ 6) บุคคลสำคัญของท้องถิ่น องค์ความรู้ท้องถิ่นที่ได้มาข้างต้นนี้ล้วนแต่เป็นประเด็นที่เหมาะสมในการนำมาจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นอย่างดี เอกสารต่างๆที่ผู้วิจัยได้ศึกษาล้วนมาจากการรวบรวมความคิดของผู้รู้หลายๆ ท่านในท้องถิ่น เช่น ชวน เพชรแก้วและสหาย ไสยรินทร์ (2544) ได้รวบรวมองค์ความรู้ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นำเสนอในชื่อสุราษฎร์ธานีของเรา นอกจากนี้ตามแนวคิดของฉันทชาติทอง (2550 : 218) กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่าเป็นการจัดเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นที่ตนอาศัย ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาที่พบจากการดำรงชีวิตประจำวันได้

2. ผลการพัฒนารอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ได้กรอบของหลักสูตร ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และทักษะ/กระบวนการ/คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ กรอบสาระการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนี้เป็นไปตามกระบวนการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544 : 6) เป็นการดำเนินการโดยมีตัวแทนจากท้องถิ่น และผู้มีประสบการณ์การสอนแบบบูรณาการ ร่วมมือการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จึงน่าจะเป็นกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จะนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นต่อไป

3. ผลการสร้างและทดลองใช้หลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) ได้ผลดังนี้

3.1 การสร้างหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดโครงร่างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เอกสารจากตำราและงานวิจัยที่ได้องค์ประกอบของ

หลักสูตรคือ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง แนวการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรจากนักวิชาการหลายท่าน ดังเช่นสำลี รักษุทธิ (2544 :10-11) ได้กล่าวว่า หลักสูตรโดยรวมแล้วจะประกอบไปด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน และคู่มือการประเมินผลการเรียนในแต่ละระดับ สื่อการเรียนการสอน และตามแนวคิดของสิริวรรณ ศรีพหล (2545: 99) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ดังนั้นจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรทำให้ได้ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่วางไว้ และอาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ร่วมมือกับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสบการณ์ทั้งการสอนแบบบูรณาการ และผู้มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นอย่างดี ร่วมมือกันด้วยความตั้งใจ ทำให้ได้โครงสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพ

3.2 ผลทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตร ดังนี้

3.2.1 ผลการเปรียบเทียบผลการวัดระหว่างเรียนและหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่าหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/82.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ 80/80 ทั้งนี้น่าจะเนื่องมาจากหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนที่บางเรื่องผู้เรียนยังไม่รู้และเกิดความสนใจอยากรู้ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อีกขึ้น นอกจากนี้หลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นหลักสูตรสอดแทรกในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้บูรณาการทักษะทางภาษาในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 5 สาระ กิจกรรมระหว่างเรียนจะให้ผู้เรียนเรียนรู้องค์ความรู้ท้องถิ่นในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ส่วนแต่มีกิจกรรมที่พัฒนาทักษะทางภาษาทั้งสิ้น ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542:7) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด ประสิทธิภาพ ความสามารถ และทักษะต่างๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับ สิริพัชร เฉยญาติโรจน์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 28.89 และระดับดีมากร้อยละ 48.89

3.2.2 ผลการทดสอบวัดความความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นและการทดสอบวัดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการทดสอบที่ พบว่า หลังการใช้หลักสูตรค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นและความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้จาก ครู และวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้และประสบการณ์ และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เนื้อหาและแหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน อีกทั้งกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ทั้งจากห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และคุ้นเคยกับสถานที่อย่างแท้จริง รวมทั้งยังเป็นการเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่เน้นแต่ในห้องเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีชีวิตชีวาและมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบุคคลภายนอกโรงเรียน ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนความรู้ไปในตัว ตลอดจนทำให้นักเรียนเกิดความรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง พร้อมกับเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของจิตพิสัย เชอร์ตนพงษ์ (2539 : 34) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ที่ดีคือให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว ไปยังสิ่งที่ไกลตัว ควบคู่ไปกับการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ และจะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติไปยังผู้เรียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้งานวิจัยของ วรพัตรา ขวัญเพชร (2547:245) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลปรากฏว่าการเข้าศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอ่างทอง (วันครู 2502) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ผลดังนี้

ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นในด้าน บุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การศึกษาและแหล่งเรียนรู้ นักเรียน และปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.43) และผลการประเมินกระบวนการ ในด้านกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.38) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบโดยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ประกอบกับโรงเรียนยังไม่มีหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ บุคลากร วิทยากรท้องถิ่น และผู้เรียนจึงให้ความร่วมมืออย่าง

เต็มที่ นอกจากนี้วิทยากรท้องถิ่นและชุมชนยินดีและเต็มใจมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพราะจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยนั้นกล่าวว่า ยังไม่เคยมีผู้สนใจนำองค์ความรู้ต่างๆ ไปจัดการศึกษาจึงให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า องค์ความรู้ท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เหมาะสมในการนำมาจัดให้ผู้เรียนได้แก่ สถาปัตยกรรมศาสตร์สิ่งแวดล้อมและสังคม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น เอกลักษณะของท้องถิ่น และบุคคลสำคัญของ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นภายใต้กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนั้น ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เข้าถึงอาชีพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลการทดลองเพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรปรากฏว่า หลักสูตรเชิงบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/82.78 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรมีการยืดหยุ่นในเรื่องระยะเวลา เพราะการจะได้มาซึ่งข้อมูลยังต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เช่น ความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. การเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการเรียนรู้ที่ค้ำึงถึงชีวิต และองค์ความรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน เรียนรู้ปัจจุบัน สภาพสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง ดังนั้นครูจึงควรสนับสนุนการเรียนรู้ตามสภาพจริงมากขึ้น
3. ในการจัดทำหลักสูตรเชิงบูรณาการสามารถเพิ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เข้าไปได้ เช่น สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้ที่สร้างขึ้นล้วนสามารถสอดแทรกสาระการเรียนรู้เหล่านี้เข้าไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงาน. (2549). แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์ อลิอันเพรส.
- ชวน เพชรแก้วและสหาย ไสยรินทร์. (2544). สุราษฎร์ธานีของเรา. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม. สาลี
ทองทิว. (2543). โครงการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ต้นแก้ว ชุมชนบ้านถวาย ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- วรพัตรา ขวัญเพชร. (2547). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยใช้
แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในตำบลบ่อ่าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยศึกษา
กรณีโรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านแหลมทราย). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สงขลา
: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2545). หลักสูตรท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1 โรงเรียนเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Innes. Ev and Lion Straker. (1983). Validity of Work Related Assessment. N.p. Retrived
August 11 . 2006 from [http : //www.home.Earth.Link.net](http://www.home.Earth.Link.net) .